

ŽUPNI VIKARI (KAN. 545–552)

ODNOS ŽUPNI VIKAR – ŽUPNIK

Jure BRKAN, Makarska

Sažetak

Novi Kodeks kanonskog prava govori o župnom vikaru i o župnom upravitelju u can. 545-552, za razliku od predhodnog Kodeksa on ne razlikuje različite kategorije vikara. U članku se tumači sam pojam župnog vikara, njegovo imenovanje, dužnosti, prava, obitavalište, odnos prema župniku, god. odmor, plaća i premještaj.

Ključne riječi: Kodeks kan. prava, župni vikar, župnik.

Zakonik kanonskog prava (= ZKP) proglašen primatskom vlašću pape Ivana Pavla II., apostolskom Konstitucijom *Sacrae disciplinae leges* »Zakone svete stege«, 25. siječnja 1983., koji je stupio na snagu 27. studenoga 1983., u drugoj knjizi *Narod Božji*, treći naslov *Unutrašnje uređenje partikularnih crkava*, u šestom poglavlju pod zajedničkim naslovom *Župe, župnici i župni vikari*, (kan. 545–552) donosi pravnu regulativu o župnim vikarima. Kako vidimo, sada nemamo u ZKP posebnog poglavlja koje bi bilo posvećeno zasebno župnicima, a zasebno župnim vikarima, kao što je bilo prije u CIC iz 1917. godine: *De parochiis* (kan. 441–470); i *De vicariis paroecialibus* (kan. 471–478). U konačnoj redakciji Zakonika¹ pravna normativa o župnim vikarima smještena je u zajedničko jedinstveno poglavlje sa župama i župnicima. Takvo metodološko povezivanje župnika sa župnim vikarom ili župnim vikarima u istom poglavlju u ZKP iz 1983. godine možda je više povezal o župnika sa svojim najbližim suradnicima i pomoćnicima – župnim vikarima. Ovdje ćemo s pravnog gledišta obraditi pravnu regulativu o župnim vikarima, što uključuje pojam, imenovanje, obveze i prava, uporabu župnog žiga, upravljanje župom, sjedište, odmor, uklanjanje te priloge koji se daju župnom vikaru ili uzdržavanje župnog vikara.

¹ U nacrtu iz 1980.: *Schema 'De populo Dei'* Zakonika kanonskoga prava koji je bio na ispitivanju na sjednici Komisije za reformu Zakonika 12. svibnja 1980., još je župnim vikarima bio posvećen poseban članak deseti *De vicariis paroecialibus* kan. 377–384 (usp. *Pontificia commissio codici iuris canonici recognoscendo Communicationes*, XIII/1981., 2, str. 294), da bi u konačnoj redakciji Zakonika poseban članak (naslov) otpao.

1. Izvori

Propisi o župnim vikarima koji se nalaze u Zakoniku kanonskoga prava 1983. godine nadahnuti su crkvenim dokumentima:

a) *Codex iuris canonici Pii X Pontificis Maximi iussu digestus Benedicti papae XV auctoritate promulgatus*, 1917 kan.: 475; 476²; 453; 465; 472; 134; 463; 477 (izvore za CIC 1917. usporedi u: *Codex iuris canonici Pii X Pontificis maximi iussu digestus Benedicti papae XV auctoritate promulgatus praefatione fontium annotatione et indice analytico-alphabetico ab emo Petro card. Casparri auctus*, Romae, Typis polyglottis Vaticanis, 1934., bilješke na str. 157–160.

b) Dekret o pastirskoj službi biskupa *Christus Dominus*, br. 30, 1c, i 3; Dekret o službi i životu svećenika *Presbyterorum ordinis* br. 20, 21;

c) Pismo pape Pavla VI. Motu proprio *Ecclesiae Sanctae*, od 6. kolovoza 1966., I, 8; I, 19 § 2; I, 30 § 2; Pontificia Commissio Decretis Concilii Vaticani II interpretandis, odgovor 13. 6. 1980., u: AAS LXXII/1980., 767; Sacra Congregatio Concilii razjašnjenje od 13. 9. 1920., u: AAS XIII/1921., 43–46).³

2. Pojam

Latinski pravni naziv: »vicarius paroecialis«, što hrvatski prevoditelj prevodi sa »župni vikar«, odnosno u množini »župni vikari«⁴, ne bi trebao i nas, poput

² CIC iz 1917. u kan. 476 §§ 1–8, govori o župnim zamjenicima (vicarii cooperatores) koji su po službi bili najbližiji današnjim župnim vikarima o kojima govore kan. 545–552. ZKP iz 1983. god. Naime, dok je CIC iz 1917. god. posvetio cijelo poglavlje X. *De vicariis paroetialibus*, u drugoj knjizi *De personis*, u prvom dijelu *De clericis* kan. 471–478, normativi o župnim vikarima, dotle važeći ZKP nije uopće posvetio zasebno poglavlje o župnim vikarima već je normativu o njima stavio u poglavlje: VI. drugi dio, druge knjige pod naslovom *De paroeciis, de parochis et de vicariis paroecialibus*. kan. 545–552. U CIC iz 1917. bilo je pet različitih vrsta župnih pomoćnika (zamjenika), kao što su: 1. *Stalni zamjenik* (vicarius); 2. *Privremeni upravitelj* (oconomus); 3. *Zamjenik odsutnog župnika* (substitutus); 4. *Pomagač nemoćnoga ili nevještog župnika* (adiutor); 5. *Pomoćnik župnika* (cooperator), (usp. Ante CRNICA, *Kanonsko pravo katoličke Crkve*, sv. 2, ulomak I, Hijerarhija katoličke Crkve, Šibenik, 1941., str. 234–240).

Sadašnji ZKP poznaje samo jedinstven naziv za službu župnog pomoćnika, zamjenika, a ta je »župni vikar«. Dakle, u potpunosti je reformirana regulativa o župnim vikarima. To posebno stariji svećenici koji nisu završili studije poslije 1983. trebaju imati na pameti, jer su oni, naime, uglavnom župnici kojima se dodao svećenik pomoćnik pod nazivom »župni vikar«.

Izmjena kan. 476 §§ 1–2, CIC 1917., nalazi se u schemi 1980. u kan. 377 u *Communicationes*, što je prihvatila Komisija za reformu Zakonika 12. svibnja 1980. god. (usp. *Communicationes*, XIII/1981, 2. str. 294–295). Taj prijedlog izmjene s nekim manjim izmjenama postao je kan. 545 §§ 1–2. Zakonika kanonskoga prava 1983. godine.

³ Usp. *Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus. Fontium annotatione et indice analytico-alphabetico auctus*, Libreria editrice Vaticana, 1989., bilješke, str. 155–156. Kan. 545–552 ZKP treba prosuđivati uzimajući u obzir kanonsku tradiciju (usp. kan. 6 § 2).

⁴ Usp. Zakonik kanonskoga prava proglašen vlašću Pape Ivana Pavla II., *Glas koncila*, 1988., kan. 545 § 1.

uvaženog pastoralnog pisca profesora don Živana Bezića⁵, navesti na tumačenje kao što je: »i daje se kao pomoć župi, ne župniku (stoga se zove vicarius parocialis, a ne parochi)«. Odredba kan. 545 § 1., neovisno o naslovu ovog poglavlja, govori suprotno toj tvrdnji. Ovdje naslov nema pravnu snagu. To se vidi iz sadržaja kan. 545 § 1. Naslov ima samo nomotehničku ili metodološku orijentaciju. Naime, poglavlje u kojem se izričito spominju župni vikari (de vicariis parocialibus) što je na hrvatski prevedno »župniku se mogu dati jedan ili više župnih vikara« (parochi adiungi possunt unus aut plures vicarii parociales) nedvojbeno nas upućuje na drukčiji zaključak koji ne izvodimo iz samog naslova: prezbiter ili prezbiteri (usp. kan 546) koji se mogu dodati ili pridružiti župniku »kao župnikovim suradnicima i dionicima njegove brige... da bi se propisno obavljala pastoralna služba u župi« dodaju se ili pridružuju župniku (nije dobar hrvatski prijevod »župniku se mogu dati«⁶), razumije se, radi službe u pastoralnoj brizi za župu. Dakle, prezbitera koji se doda, odnosno pridruži župniku u smislu kan. 545 §§ 1.–2. nazivamo župni vikar. Župni vikar zamjenik je župnika i njegov pomoćnik, ali ne u svemu već prema pravnim propisima, imajući uvijek u vidu da je on svećenik Isusa Krista i da mora biti uvijek svjestan svojih svećeničkih obveza i dužnosti koje sa sobom nosi sveti red prezbiterata u Katoličkoj crkvi. On ima zamjeničnu vlast i ovlasti⁷ i župniku se dodaje ili pridružuje po pravnim propisima. Dakle, to

⁵ Živan BEZIĆ, *Suvremena župa*, Služba Božja. Makarska, 1987., str. 100.

⁶ Dobro treba pripaziti na termine: latinski: *parochi adiungi possunt*, talijanski: *associati al parroco* (Luigi CHIAPPETTA, *Il Codice di diritto Canonico, I, Libri I–II–III*, Edizioni Dehoniane – Napoli, 1988.) ili »al parroco possono essere affiancati« (usp. Marcello MORGANTE, *La parrocchia nel Codice di Diritto Canonico*, Edizioni Paoline, Torino, 1985., str. 169); slovenski: se lahko župniku doda (*Zakonik Cerkvenega prav*, Ljubljana, 1983.); njemački: Pfarrer beigegeben (*Codex des kanonischen rechtes*, Verlag Butzon & Bercker Kevelaer, 1984.); engleski: assistant parish priest (*The Code of canon law*. Collins Canadian conference of Catholic bishops, 1983.); španjolski: ademas del parrocho. (*Codigo de derecho canonico*, Biblioteca de autores cristianos, Madrid, 1983.). Dakle, nijedan od citiranih jezika ne prevodi latinski termin »parochi adiungi possunt« u smislu da se župni vikari daju župniku, već je smisao u tome da se župni vikar doda ili pridruži župniku u smislu da mu pomaže prema pravnoj odredbi u njegovoj pastoralnoj brizi u župi. Možda je hrvatski prevoditelj preveo s »župniku se mogu dati«, ugledajući se u prijevod kan. 476 CIC iz 1917. koji se zaista trebao prevoditi riječju »dati«, ali treba tu dobro zapaziti da je potpuno različita formulacija kan. 476 § 1., CIC-a iz 1917. »eidem detur unus vel plures vicarii cooperatores«, od formulacije kan. 545 § 1. ZKP iz 1983.: »parochi adiungi possunt unus aut plures vicarii parociales«. Tu su u potpunosti uzeta dva različita glagola: »do« CIC iz 1917. i »adiungo« ZKP iz 1983. Pa i pravno govoreći, razlika je nekome nekoga dati (nezgodno se uopće danas tako izraziti da se netko nekome daje) od nekoga nekome dodati ili pridružiti. Predlažemo termine: *dodati* ili *pridružiti* kao prijevod latinskog termina »adiungo« u kan. 545 § 1., ZKP iz 1983.

⁷ A. CRNICA, *n. dj.* str. 239, piše: »Velika je raspra među naučiteljima o karakteru pomoćnikove službe, da li je naime njegova vlast redovita (ordinaria) ili povjerena (delegata),

je svećenik koji se pravno *dodaje ili pridružuje župniku* radi župljana i kao pomoć župniku ili župnicima, i to tek onda kad je *potrebno* ili kad je *prikladno* da bi se propisano obavljala pastoralna služba u župi, jer, on pomaže župniku kad on sam ne može propisno obavljati »debite adimplendam« (da bi se propisno obavljala) pastoralnu službu u župi. On je prvi župnikov suradnik i dionik njegove pastoralne brige za župu te sa zajedničkim savjetom i nastojanjem sa župnikom i *pod njegovom vlašću (sub eiusdem autoritate)* surađuje u pastoralnoj službi koja mu je povjerena pravnim povjeravanjem (usp. kan. 146).

Župniku se može dodati ili pridružiti jedan ili više župnih vikara (usp. kan. 545 – § 1.):

1 – ili da sudjeluje u obavljanju cjelokupne pastoralne službe za svu župu,

2 – ili za određen dio župe⁸, npr. kad je župa prostrana tako da jedna osoba ne može svugdje prispijeti, posebno kad u župi ima puno crkava ili se sastoji od više zaselaka ili sela ili gradskih četvrti;

3 – ili za određenu skupinu župljana, npr. u župi ima vjernika koji govore drugim jezikom koji župnik ne poznaje, ili su vjernici pripadnici više narodnosti...;

4 – ili da istodobno obavlja određene zadaće u različitim župama (usp. kan. 545 § 2.).⁹ Držimo da bi baš takva vrsta župnog vikara odgovarala u pojedinim dekanatima, npr. župni vikar za srednjoškolce na razini dekanata ili kraja...

3. Prezbiteri

»*Da bi netko bio valjano imenovan za župnog vikara, treba da bude zaređen za prezbitera*« (kan. 546).¹⁰

---

kad dijecezanske ustanove, odluku imenovanja ili sam župnik što posebno ne odrede. (...) Po našem mišljenju, njegova je vlast dijelom redovita, dijelom povjerena.«

⁸ Prije su se oni svećenici kojima je bio povjeren samo jedan dio župe obično nazivali: cooperatores ili cappellani expositi. Danas se svećenik kojemu je povjeren neki dio župe ne može nazivati kapelanom. Naime, kapelanima se ne daje područje već neka zajednica, skupina ili zbor vjernika koji je neovisan o župniku jer, ZKP kan 570 traži samo od kapelana u odnosu na župnika da u obavljanju pastoralne službe njeguje potrebnu povezanost sa župnikom. Naime, jedno je kapelan u današnjem pravnom smislu, drugo je taj pojam značio prije ZKP iz 1983., a treće je župni vikar. To su potpuno različite službe. Što je župni vikar – ovdje ćemo obraditi, a o kapelanu držimo da je dosta reći ono što je napisano u kan. 564 sadašnjeg ZKP: »Kapelan je svećenik kojemu je za stalno povjerena, barem djelomice, pastoralna briga za neku zajednicu ili posebnu skupinu vjernika koju treba da vodi prema odredbi općeg i krajevnog prava.«

⁹ Vidi propise 55 splitske sinode, br. 786, 796. u: *Crkva danas i sutra*, Akti 55. splitske sinode, Crkva u svijetu, Split, 1988.

¹⁰ Kan. 546 jest novi kanon u odnosu na CIC iz 1917. Na sjednici Komisije za reformu Kodeksa 12. svibnja 1980. bio je predložen tekst novoga kanona (to je bio prijedlog odnosno schema

Ako ovdje izvedemo logičan zaključak po suprotnosti, onda kažemo: onaj tko nije zaređen za prezbitera ne može biti imenovan za župskog vikara. Svako drukčije nagađanje jest neutemeljeno. Tako đakon, časna sestra ili laik ne mogu biti imenovani za župne vikare u smislu kan. 546.

Dok pravno obrađujemo crkveno pravnu ustanovu kao što je župni vikar, moramo se držati poznate rečenice iz Apostolske Konstitucije pape Ivana Pavla II. od 25. siječnja 1993. koja počinje riječima: »Zakone svete stege« kojom je Papa proglasio Kodeks kanonskoga prava obvezujućim za svu latinsku Crkvu (usp. kan. 1): »(...) svrha je Zakonika da stvori takvo uređenje u crkvenom društvu koje, dajući prvenstvo ljubavi, milosti i karizmama, istodobno olakšava njihov uređen razvoj u životu crkvenog društva i pojedinaca koji mu pripadaju.« Bilo koja crkveno-pravna ustanova, iako je na neki način autonomna, ipak je podređena vjeri. I kad je govor o župnim vikarima, valja imati u vidu da je i tu vjera glavni spoznajni kriterij i da joj je razum podređen. Službu župnog vikara i njegov odnos sa župnikom treba promatrati u crkvenom zajedništvu kao glavnom kriteriju institucionalne dinamike međusubjektivnih odnosa, što je i te kako različito od bilo kakve socijalne realnosti u ljudskim društvima. Crkva je društvo – božanskog ustanovljenja – koje se ne može uopće shvatiti bez vjere, a njezino pravo je jedan oblik sakramentalnog djelovanja Crkve (djelovanje prema van) koja je sakrament spasenja. Načela kao što su: supsidijarnost, suodgovornost, solidarnost i osobito »sentire cum Ecclesia« trebaju prožimati suodnos župnik – župni vikar, odnosno župne vikare i župnika. Još bih nadodao da i župnik i župni vikari trebaju: *osjećati s Crkvom, osjećati u Crkvi i osjećati Crkvu*. Takvim stavom će i te kako izbjegavati možebitne nesuglasice koje je teško pravno riješiti. Tu treba ljubav prema Crkvi i narodu Božjemu, posebno onom narodu kojemu su postavljeni za pastoralne djelatnike. Dakle, najprije je ljubav, a ne pravo, ali ljubav bez pravednosti koja se izražava u crkvenim zakonima ne može trajati, oboje trebaju neprestano postojati, jer se i ljubav i pravednost trebaju hraniti iz jedinstvenoga izvora koji je Bog.

Svećenici novoga saveza, a to su i župnik i župni vikar, moraju izražavati vjernost Bogu i Crkvi u svojem pastoralnom radu u župi, kako bi postigli među-

---

kan 377): »Ut quis valide in vicarium paroeciale constituitur, requiritur sit in sacro presbyteratus ordine constitutus«. Tekst je jednoglasno prihvaćen, ali, kako vidimo, u konačnoj redakciji, izmijenjeni su samo neki termini: umjesto »constituitur« konačno stoji »nominetur«, i umjesto »requiritur« konačno je promijenjeno u »oportet«.

Drugi dio predloženoga kanona Komisija je odbacila, jer ga je držala nepotrebnim, tako je odbačen prijedlog teksta: »Vicarius constituitur sacerdos qui sana doctrina morumque prohibitate praestat quisque iis gaudet qualitibus quae ad curam pastorem erga populum de quo agitur idonee participandam requiritur« (*Pontificia commissio codici iuris canonici recognoscendo Communicationes*, XIII/1981., 2, 294–295).

sobnu ljubav što je cilj svih Kristovih vjernika, posebno svećenika koji su najkvalificiraniji svjedoci ljubavi Krista, Dobrog Pastira. U svakodnevnoj pastoralnoj praksi trebaju i župnik i župni vikar poznavati svete kanone i Sveto pismo, jer je neznanje majka svih pogrešaka i njega se trebaju čuvati posebno svećenici Božji.¹¹

Imajući u vidu rečeno, kad je riječ o bilo kojoj sadašnjoj crkveno-pravnoj ustanovi ili Crkvenoj službi¹² koja je u Zakoniku kanonskoga prava iz 1983. preuređena u odnosu na Crkveni Zakonik iz 1917. ili uvedena kao nova, posebno kad je riječ o crkvenim propisima koji se odnose na *župne vikare* i njihove odnose sa župnikom, držimo potrebnim, na samom početku ove pravne obrade, naglasiti ono što je u »Predgovoru« Zakonika kanonskoga prava iz 1983. napisano. Naime, treba se sada ravnati prema sadašnjem ZKP, a ne lutati i tražiti odredbe i tumačenja o službi svećenika u naše vrijeme, posebno o pravilnoj pastoralnoj službi župnog vikara i njegovu odnosu sa župnikom po raznim starim pravnim priručnicima ili pravnim komentarima, odnosno po pravnoj literaturi što je bila napisana do 1983. Stoga valja razlikovati crkveno-pravnu ustanovu župnika, župnog vikara, rektora crkve i kapelana.¹³ U najviše slučajeva ispravno razlikovanje tih služba učinit će život u župi puno mirnijim, snošljivijim, da ne kažem jedino pravilnim u crkveno-pravnom kontekstu. Trebalo bi već jednom prestati brkati pravne pojmove kad je riječ o crkvenim službama u župi i službama svećenika i Kristovih vjernika laika u župi uopće.

Drugi nas vatikanski sabor općenito uči o svećenicima: »*Svrha, dakle, za kojom prezbiteri idu u službi i životu jest slava Boga Oca u Kristu. A ova se slava sastoji u tome da ljudi savjesno, slobodno i zahvalno prihvate Božje djelo koje je izvršeno u Kristu, i da ga u čitavom svojem životu očituju.*«¹⁴ Ovoga trebaju biti

¹¹ »*Sciunt sacerdotes Scripturas et canones*« jer »ignorantia mater cunctorum eorum maxime in sacerdotibus Dei vitanda est« (IV. Tolentinski sabor, kan. 25, u: *Mansi X*, col. 627; Jose Saravia MARTINIS, *La formazione dei sacri ministri secondo il Codice di Diritto Canonico*, u: *Jus in vita et in missione Ecclesiae*, Liberia ed. Vaticana, 1994., str. 825–838.

¹² Crkvenu službu određuje ZKP u kan. 145 §§ 1.–2.: »Crkvena je služba svaka zadaća trajno ustanovljena bilo božanskom bilo crkvenom uredbom koja se vrši u duhovnu svrhu. Obveze i prava vlastite pojedinim crkvenim službama određuju se ili samim pravom kojim se služba ustanovljuje ili odlukom mjerodavne vlasti kojom se ona ustanovljuje i ujedno daje.« Ovakvo shvaćanje crkvene službe preuzeto je iz Dekreta II. vatikanskog sabora *Presbyterorum ordinis* o službi i životu prezbitera, br. 20.

¹³ U drugoj knjizi ZKP iz 1983., u osmom poglavlju govori se u čl. 2, kan. 564–572, *De cappellanis* – o kapelanima. Ni u kojem slučaju ZKP ne daje povoda da se zamjenjuje crkveno-pravna ustanova kapelana sa župnim vikarom. To su dvije crkveno-pravne potpuno različite ustanove. Toga treba biti već od 1983. svjestan svatko tko piše nešto o župnom vikaru ili kapelanu. O kapelanu kaže kan. 571: »U obavljanju svoje pastoralne službe neka kapelan njeguje potrebnu povezanost sa župnikom.«

¹⁴ *Presbyterorum ordinis* (= PO, br. 2). Ne znači da, ako je netko zaređen za svećenika, može i da mu je dopušteno raditi sve ono što sveti red sa sobom nosi i da su svi svećenici, iako su jednaki

svjesni i župnik i župni pomoćnik, jer su oni, naime, obojica svećenici Isusa Krista, a djelovanje svećenika jest djelovanje Krista, jer je »actio presbyteri actio Christi«.¹⁵

Sada, naime, imamo propise o župnim vikarima i prema njima treba uskladi-
ti djelovanje župnih vikara. Stoga, kaže se u *Prefaciji*, ZKP iz 1983., između
ostalog:

»Sada se, međutim, više ne može ne znati zakon;

pastiri imaju sigurne odredbe prema kojima neka ispravno uređuju vršenje
svete službe;

zato je svakome omogućeno da upozna vlastita prava i dužnosti i nema mjes-
ta samovolji u djelovanju;

zloupotrebe koje su se možda uvukle u crkvenu stegu zbog pomanjkanja zako-
na, mogu se lakše iskorijeniti i spriječiti;

napokon, sve apostolsko djelovanje, ustanove i pothvati sada doista imaju te-
melj da brzo napreduju i rastu, jer je zdravi pravni poredak, nema dvojbe, potre-
ban da se crkvena zajednica učvršćuje, raste i cvjeta« (Predgovor, Zakonik ka-
nonскоga prava iz 1983.).

4. Imenovanje

Župnog vikara slobodno imenuje dijecezanski biskup, nakon što se posavje-
tuje, ako drži prikladnim,¹⁶ sa župnikom ili župnicima župa za koje se postavlja i
s dekanom (usp. kan. 547). Iako je ZKP u kan. 547 postavio uvjetnu česticu »si«,
»ako«, tj. »ako to drži (dijecezanski biskup m. op.) prikladnim«, dijecezanski bis-
kup radi razboritosti ne bi se smio olako služiti tim, već sve učiniti koliko je u
njegovoj moći da sasluša župnika kome namjerava dodati, odnosno pridružiti do-
tičnog svećenika za župnog vikara.

---

u dostojanstvu, jednaki i u djelovanju. Svaki svećenik, govoreći pravno, radi prema pravilu
službe koju obnaša. Svatko radi onaj posao koji mu je udijeljen kanonskim povjerenjem, jer:
»Crkvena se služba ne može valjano postići bez kanonskoga povjerenja« (kan. 146).

¹⁵ Usp. SC 7; LG 28; PO 2; Jure RADIĆ, Svećeničko služenje u svjetlu novijih Crkvenih
dokumenata, u: *Služba Božja XXIII/1983.*, 3, str. 193–197; G. PITTAU/C. SEPE, *Identità e
missione del sacerdote*, Città nuova editrice, Roma, 1994., posebno str. 235sl.

¹⁶ Formulaciju »si id opportunum iudicaverit« ili kako u kan. 547 stoji »si opportunum id
iudicaverit« – ako to drži prikladnim – predložio je na sjednici Komisije drugi konzultor i
prihvaćeno je 12. 5. 1980. jer je taj konzultor držao da nije nužno savjetovati se. Drugim
riječima, mi bismo rekli, kad se biskup ne posavjetuje ipak valjano imenuje župnog vikara,
samo savjetovanje bi bilo kao neko upozorenje biskupu ili redovničkom poglavaru da je
razborito i vrlo poželjno savjetovanje prije predlaganja ili imenovanja nekoga svećenika za
župnog vikara, kako bi se izbjegle već na početku možebitne teskoće suradništva ili suživotu u
istoj župi (usp. *Communications*, XIII/1980., 2, str. 295).

Bez savjetovanja sa župnikom, određenim župnicima ili dekanom, može se dogoditi da dijecezanski biskup imenuje nekoga svećenika nekom župniku koji dotičnog svećenika već ne prihvaća radi raznoraznih razloga. To treba, ako je ikako moguće, izbjeći. Naime, ako neki župnik ne prihvaća određenoga svećenika sebi za župnog vikara, može mu se naći drugi, ali ako neki župnik nerado ili uopće ne prihvaća nijednoga svećenika kao pomoć – kao župnog vikara, takvoga župnika treba premjestiti iz određene župe kojoj je nužno potreban župni vikar i imenovati ga sama kao župnika bez župnog vikara u neku župu u kojoj, prema sudu dijecezanskoga biskupa, nije potreban župni vikar. Ne smije zbog svojeglavosti nekoga župnika trpjeti pastoral u župi, posebno kad ima svećenika koji su spremni prihvatiti pastoralni rad sa župnim vikarom. Ekipni župni rad je i te kako, posebno u ovo naše vrijeme, potreban.

Neki su pokušali brkati pojmove župnog vikara sa svećenicima *in solidum*¹⁷ kojima se povjerava pastoralna briga za župu ili više župa zajedno sa službom župnog vikara, što je u potpunosti pravno nemoguće. Ovdje treba zapaziti manjak propisa te držimo da bi i svećenika kojega se namjerava imenovati župnim vikarom trebalo barem upozoriti kamo ide i kome ide. Isto tako, mjerodavni redovnički poglavar koji predlaže dijecezanskom biskupu svojeg svećenika-redovnika za župnog vikara trebao bi saslušati župnika (i svećenika kojega se predlaže za župnog vikara) o namjeri predlaganja određenoga svećenika-redovnika za župnog vikara koji će biti dodan njemu kao pomoćnik koji će s njim raditi, stanovati i dijeliti redovnički život u toj maloj redovničkoj zajednici kao što je župna kuća.

Kad je riječ o prezbiteru – članu redovničke ustanove, dijecezanski biskup imenuje za župnog vikara svećenika-redovnika, na prijedlog ili barem s pristanakom njegova mjerodavnog redovničkog poglavara (usp. kan. 547 i 682 § 1.).

---

¹⁷ O problematici svećenika »*in solidum*« vidi: Jure BRKAN, *Pastoralna briga za župu ili više župa istodobno povjerena »in solidum sacerdotibus«*, u: *Služba Božja XXXI/1991.*, 1, str. 18–28. Zbog nepoznavanja pravne regulative i razlike između svećenika »*in solidum*« i župnih vikara, to dobro i zakonsko rješenje povjeravanja župne pastve svećenicima »*in solidum*« je šansa za redovničke zajednice – jer zajednica svećenika-redovnika – ima mogućnost djelovati zajednički i pojedinačno (usp. kan. 517 § 1.), posebno sada kad je propisano – neka pravna osoba ne bude župnik –: »*Persona iuridica ne sit parochus*« (kan. 520). Kleričke redovničke zajednice imaju mogućnost da se zajednici svećenika-redovnika povjeri briga za određenu župu ili više župa. Na žalost, ta mogućnost u nekim mjestima u kojima je bilo uvedeno župno djelovanje svećenika »*in solidum*« nije se iskoristila već se opet vratilo na staru praksu i imenovalo ponovno župne vikare, ne shvaćajući da je ipak svećenik »*in solidum*« puno slobodniji u obavljanju svojega poslanja u župi od bilo kojeg župnog vikara, posebno kad je riječ o crkvenoj vlasti u župi ili jurisdikciji.

5. Obveze i prava

Obveze i prava župnog vikara se određuju:

1 – kanonima koji govore o župama, župnicima i župnim vikarima 515 sl., razumije se koji se mogu primijeniti također na župnog vikara i drugim kanonima ZKP koji izričito spominju župnog vikara, kao što je npr. kan. 911 § 1.¹⁸

2 – biskupijskim statutima;

3 – pismom dijecezanskoga biskupa (pismo imenovanja);

4 – poblize se određuje župnikovim nalogom (mandato parochi) (usp. kan. 548 § 1.).

Župni vikar treba djelovati pod autoritetom župnika u svjetlu načela supsidijarnosti. Npr. 55. splitska sinoda u br. 796, određuje »Pomoćnik (župni vikar m. op.) je dužan prihvatiti sve pastoralne poslove koje mu povjeri župnik«.

Uvijek kad župnik određuje nešto svojim nalogom, valja pripaziti na obveze i prava koje župni vikar već ima kao svećenik te obveze i prava po ZKP, biskupijskim statutima i u pismu imenovanja dijecezanskoga biskupa. Župnik ne smije prekoračiti opseg svoje mjerodavnosti u odnosu na župnog vikara. Župnik treba pripaziti na dostojanstvo svećeničko-ljudske osobe te, ako je riječ o mlađem svećeniku, pomalo ga i postupno uvoditi u pastoralan život, pomažući mu da se izgrađuje kao svećenik-pastoralac kakvog Crkva danas treba.

Gledajući pravno, treba upamtiti izreku Zakonika u kan. 548 § 1.: »a poblize se određuju (obveze i prava m. op.) župnikovim nalogom (specialius autem mandato parochi determinantur).« Naime, kad se malo više uđe u problematiku obveza i prava župnog vikara, moglo bi se reći da je njegova vlast više povjerena vlast (delegirana), naime, ona se određuje poblize, ako nije drukčije negdje određeno, župnikovim nalogom. Dakle, nije samo župni vikar pod autoritetom župnika (kan. 545 § 1.), već mu župnik na kraju krajeva poblize može odrediti svojim nalogom obveze i prava u župi.

Župnik može, a u najvećem broju slučajeva na to ga tjera pastoralna razboritost, župnom vikaru povjeriti neke svete čine, odnosno može, a ne mora! kako neki tumače, prema pravnim propisima povjeriti mu i takve ovlasti koje ZKP posebno povjerava župnicima. Tako npr. ono što je određeno u kan. 530 može župnik povjeriti ne samo župnom vikaru nego bilo kojem svećeniku¹⁹ kojem nije od mjerodavne crkvene vlasti zabranjeno obavljati određene svete čine. Posebno valja ovdje naglasiti da župnik i mjesni ordinarij mogu župnog vikara ovlastiti da

¹⁸ Kan. 911 – § 1. propisuje: »Dužnost i pravo nositi bolesnicima presvetu euharistiju kao popudbinu imaju župnik, župni vikar, kapelani te poglavari zajednice u kleričkim redovničkim ustanovama ili družbama apostolskoga života svima koji su u kući.«

¹⁹ Usp. Jure BRKAN, Župnik – vlastiti pastir župe, u: *Služba Božja*, XXXI/1991., 2, 145–147.

prisustvuje katoličkoj ženidbi (usp. kan. 1108). Tu nije rečeno da moraju već »mogu« – *possunt*. Dakle, župni vikari trebaju imati na umu da, ako im npr. mjesni ordinarij ili župnik nisu udijelili ovlasti za prisustvovanje katoličkoj ženidbi, ako pravom nije drukčije određeno, nedopušteno i nevaljano rade. Naime:

»Mjesni ordinarij i župnik, dokle god valjano obavljaju službu, mogu ovlast za prisustvovanje ženidbama, također opću, u granicama svojeg područja povjeriti svećenicima i đakonima.

Da bi povjerba ovlasti za prisustvovanje ženidbama bila valjana, mora se izričito dati određenim osobama; ako je riječ o pojedinačnom ovlaštenju, treba da se daje za određenu ženidbu; ako je pak riječ o općem ovlaštenju, treba da se daje napismeno« (kan. 1111 §§ 1.–2.).

Što se tiče povjeravanja druge izvršne vlasti, treba se držati propisa ZKP.²⁰ Općenita je obveza župnog vikara, snagom vlastite službe pomagati župniku ponajprije u cjelokupnoj župnoj službi »tako da župnik i župni vikari ujedinjenim snagama mogu udovoljavati pastoralnoj brizi za župu za koju su zajednički odgovorni« (kan. 548 § 3.)²¹ i kad je to potrebno prema pravnoj odredbi, zamijeniti župnika, osim ako je pismom dijecezanskoga biskupa izričito određeno nešto drugo«. Tu je uvjetna čestica »nisi«, »osim ako«. Dakle, zapamtimo izraz »pomagati župniku«. To znači, ako dijecezanski biskup nije neke druge obveze i prava odredio napismeno za dotičnoga župnog vikara, on treba snagom svoje službe pomagati župniku u cjelokupnoj župnoj službi, a isto tako zamjenjivati župnika prema propisima prava. Tu je uz jedan uvjet i jedna iznimka. Uvjet su odredbe koje se nalaze u biskupovu pismu, a iznimka je namjenjivanje mise za narod. Župni vikar nije dužan govoriti misu za narod, pa ni onda kad zamjenjuje župnika.

Kod uređivanja odnosa mlađi-stariji svećenici, jer su većina župnih pomoćnika mlađi svećenici, valja imati na umu ono što kaže II. vatikanski sabor u Dekretu o službi i životu svećenika *Presbyterorum ordinis*, br. 8:

»Zato neka stariji primaju mlađe zaista kao braću i neka im pomažu u prvim pothvatima i teškoćama službe. Neka se isto tako trude da shvate njihov mentalitet, premda je različit od vlastitoga, a njihove pothvate neka prate s dobrohotnošću.

Mlađi sa svoje strane neka poštuju dob i iskustvo starijih i neka se o stvarima koje se tiču dušobrižništva s njima savjetuju i s njima rado surađuju.«

²⁰ Usp. Jure BRKAN, *Vlast upravljanja* (kan. 129–144), u: *Služba Božja* XXXIV/4, str. 313–324.

²¹ Na sjednici Komisije za reformu Crkvenog zakonika odbačen je prijedlog kao što je to bio izraz »concordi semper voluntate«, već je 20. svibnja 1980. prihvaćen prijedlog konzultora koji je predložio formulu »coniunctis viribus« (ujedinjenim snagama), što su prihvatili svi članovi Komisije (usp. *Communications*, XIII/1981., 2, 296).

Župni vikar je pod župnikovim autoritetom i njegov je najbliži suradnik i sudionik u pastoralnoj brizi za župu i kao takav, kaže kan. 548 § 2:

»Neka župni vikar redovito izvješćuje župnika o namjeravanim i poduzetim pastoralnim pothvatima, tako da župnik i župni vikar ili vikari ujedinjenim snagama mogu udovoljavati pastoralnoj brizi za župu za koju su zajednički odgovorni.«

Drugi vatikanski sabor kaže:

»Župni vikari (kapelani) kao župnikovi suradnici danomice pridonose važnu i djelotvornu pomoć pastoralnoj službi, koju treba da izvršuju pod autoritetom župnika. Stoga treba da između župnika i njegovih vikara vladaju bratski odnosi, međusobna ljubav i poštovanje. Neka se župnik i kapelan međusobno pomažu savjetom, suradnjom i primjerom; neka se složno i zajedničkim naporom brinu za župu.« (CD 30).

Treba urediti barem nekakav, pa bio to i provizoran, plan i program pastoralnog rada u župi i to, po mogućnosti, pred početak vjeronaučne godine i pred veće blagdane u župi, dekanatu i biskupiji. Taj pastoralan plan može se lijepo učiniti zajednički (župnik, župni vikari, župno pastoralno vijeće) u obliku *kalendara pastoralnoga rada* za određeno vremensko razdoblje. Takav plan i program trebao bi odrediti tko, kada i što župnik, odnosno župni vikari i ostalo pomoćno pastoralno osoblje u župi moraju raditi. I time bi se mogle, barem donekle, izbjeći možebitne nesuglasice koje nastaju između župnika i župnog vikara te ostalih djelatnika u župi.

Kad je riječ o župnim vikarima, valja naglasiti da su oni članovi *župnog pastoralnog vijeća* po samoj službi, odnosno po pravu.²² Naime, članovi su župnog pastoralnog vijeća pojedini vjernici zajedno s onima koji snagom svoje službe sudjeluju u *pastoralnoj brizi za župu* (usp. kan. 536 § 1.). Na čelu je župnog pasto-

²² Snagom svoje službe sudjeluju u pastoralnoj brizi za župu: župni vikari prema propisu kan. 545 § 1.: svećenici iz skupa kojima je župa udijeljena *in solidum* (kan. 517 § 2.), drugi svećenici i đakoni u smislu kan. 516 § 2., drugi svećenici u smislu kan. 813 i 818, još bi se tu mogli pribrojiti kapelani (usp. kan. 556 i 564) i drugi kojima je dijecezanski biskup udijelio neku crkvenu službu u župi (usp. Piero Giorgio MARCUZZI, Il Consiglio pastorale parrocchiale, u: *Crk in vita et in missione Ecclesiae*, Libreria ed. Vaticana, 1994., str. 451–453).

Kad pravnik Francesco COCCOPALMERIO raspravlja o problematici tko je član župnog pastoralnog vijeća, za župne vikare kaže »Nullum dubium quin vicarii paroeciales curam pastorem vi officii sui in paroecia participant« (Francesco COCCOPALMERIO, *Questiones de paroecia in novo codice* (pars III), u: *Periodica* LXXXVII/1998., 2, str. 266). Mi bismo rekli da nema sumnje da su župni vikari snagom svoje službe članovi župnog pastoralnog vijeća.

ralnog vijeća župnik (usp. kan. 536 § 1.), a drugi članovi i cijelo vijeće imaju samo savjetodavni glas i ravnaju se prema odredbama koje donosi dijecezanski biskup (usp. kan. 536 § 2.) imajući uvijek u vidu kan. 127 § 2., br. 2. Budući da je župno pastoralno vijeće savjetodavnog karaktera, župnik nije član toga vijeća kad se glasuje i pita savjet putem glasovanja, tj. u tom slučaju župnik ne glasuje već traži od vijeća savjet imajući uvijek u vidu propis kan. 127 § 2., br. 3: »ako se traži savjet, nevaljan je čin poglavara koji se nije posavjetovao s tim osobama; iako poglavar nije obvezan prikloniti se njihovu, premda jednodušnom, mišljenju, ipak bez vrlo važna razloga prema svojem sudu neka ne odstupi od njihova mišljenja, osobito ako je jednodušno.«²³ Ako u nekoj župi ima više župnih vikara, može se predvidjeti u statutima župnog pastoralnog vijeća, da svi župni vikari ne budu članovi župnog pastoralnog vijeća, već neki od njih ili čak samo jedan od njih, prema tome kako se dogovore ili kako je propisano u statutima župnog pastoralnog vijeća. Način djelovanja i odvijanja sastanaka (slavlja) župnog pastoralnog vijeća treba odrediti posebnim pravilnikom za svako pojedinačno vijeće ili za sva vijeća u biskupiji ili dekanatu.

Jesu li župni vikari članovi *župnog ekonomskog vijeća* o kojem propisuje kan. 537: »Neka svaka župa ima ekonomsko vijeće...« Držim da bi bilo poželjno i razborito da i oni budu članovi župnog ekonomskog vijeća. Opći propisi to ne zabranjuju, a odredbe koje izdaju dijecezanski biskupi trebale bi predvidjeti u kojoj mjeri župni vikari pomažu župniku u upravljanju dobrima župe. Dakle, ovisi o posebnim propisima dijecezanskog biskupa i samog naloga župnika hoće li župni vikari biti članovi župnog ekonomskog vijeća.

Za svećenike članove redovničkih ustanova i kleričkih družba apostolskoga života, župnike i župne vikare, a i za ostale svećenike može poslužiti kao mogući primjer rješavanja odnosa između župnika i župnih vikara u župi *Statut o pastoralnoj djelatnosti Provincije Bosne Srebrene*, Sarajevo, 1985., koji u čl. 27 § 3. propisuje:

»Medusobne nespornosti neka župni vikar i župnik nikada ne iznose pred vjernike niti se razračunavaju preko njih. Prenosjenje nespornosti među župlja-

²³ O župnom pastoralnom vijeću: usp. MARCUZZI, *Il Consiglio pastorale parrocchiale*, 437–463. U ovome članku navodi se najnovija literatura o župnim pastoralnim vijećima. Što se tiče pravnih čina koji su donešeni na bilo kojim vijećima: usp. JURE BRKAN, *Pravni čini* (kan. 124–128), u: *Služba Božja XXXIV/1994.*, 203–220. Župno pastoralno vijeće je samo »mogućnost«, naime kaže kan. 536 § 1.: »... si... opportunum sit«. Dakle, ovisi o razboritom sudu dijecezanskog biskupa, nakon što se posavjetuje s prezbiterijalnim vijećem, hoće li se ili neće u župi osnovati župno pastoralno vijeće. Živan Bezić razlaže tko treba biti član ili tko treba biti zastupljen u župnom pastoralnom vijeću: »1. župnik i ostali svećenici dušobrižnici; 2. župni pomoćnici (-ce); 3. redovnici (-ce) koji djeluju pastoralno; 4. aktivisti, tj. angažirani predstavnici svih vjernika« (Živan BEZIĆ, *Suvremena župa, Služba Božja*, Makarska, 1987., str. 127).

ne može prouzročiti sablazan i postići negativne učinke koji će štetno djelovati na cijeli pastoralni rad i drugog.»

U slučaju možebitnih pogrešaka, pa radilo se i o župnicima i župnim vikarima, jer i oni su svećenici, njima II. vatikanski sabor kaže:

»One koji su u bilo čemu pogriješili (svećenici m. op.) neka uvijek prate bratskom ljubavlju i velikodušnošću. Neka se za njih usrdno mole Bogu i neka prema njima budu kao prava braća i prijatelji« (PO, br. 8).

Kao što je za župnike i svećenike opće načelo: »nihil sine Episcopo« u svjetlu načela subsidijarnosti, tako bi trebalo biti i za župne vikare: »nihil sine parcho«, također u svjetlu načela subsidijarnosti. To bi značilo da župni vikar ipak treba poznavati djelokrug svoje službe i da mu se župnik u to ne upliće dok ne pogriješi.

Na kraju krajeva, »zajednički su odgovorni«, razumije se, svatko prema svojem pravnom zaduženju, u pastoralnoj brizi za župu (usp. kan. 548 § 3.).

a. Uporaba župnog pečata

Župni pečat o kojemu govori kan. 535 § 3., kojim se potvrđuju svjedočanstva koja se izdaju o kanonskom stanju vjernika i spisi koji mogu imati pravno značenje može potpisivati i potvrditi ne samo župnik već i »njegov ovlaštenik«, u našem slučaju župnik može ovlastiti također župnog vikara da radi u župnom uredu i da župnim pečatom potvrđuje svjedočanstva o kanonskom stanju vjernika i druge službene spise. Župni vikar treba imati u vidu da župnik predstavlja župu kao pravnu osobu i pred Crkvom i pred državom. U vrijeme odsutnosti župnika, župni vikar u svemu zamjenjuje župnika (usp. kan. 549), pa i u onome što se tiče redovite administracije župe, odnosno rada u župnom uredu. U takvom slučaju župni vikar, ako nije nešto hitno, ne bi smio raditi ništa što ne bi župnik redovito radio.

b. Upravljanje župom

Ako dijecezanski biskup nije drukčije odredio ili ako nemaju druge odredbe u tom smislu (usp. kan. 533 § 3.), ili ako nije postavljen župni upravitelj za vrijeme odustnosti župnika, župnog vikara obvezuju sve župničke dužnosti osim obveze da namijeni misu za narod (kan. 549), tj. prema kan. 541 § 1., u međuvremenu župni vikar preuzima župu, a ako ih je više, onaj od njih koji je najstariji po imenovanju. Kad preuzme upravljanje župom, neka odmah obavijesti mjesnog ordinarija o tome da je župa prazna (usp. kan. 541 § 2.). Ovdje je vrijedno zapaziti odredbu kanona 579: »... u tom slučaju vikara obvezuju sve župničke dužnosti...« Budući da je takva odredba preširoka, valja naglasiti da je vrijeme župniko-

ve odsutnosti redovito kratko, npr. kad je riječ o odsutnosti radi odmora, to je svega mjesec dana (usp. kan. 533 § 2.). U tom slučaju župni vikar je izvanredan upravitelj župe i vrijedi poznato načelo »sede vacante nihil innovetur«. ²⁴ Dok je župni vikar župni upravitelj, valja se držati propisa o župnom upravitelju, postupajući prema kanonima 539 sl. i odredbi dijecezanskog biskupa.

c. Sjedište

Župni vikar je obvezan imati sjedište u župi prema propisima dijecezanskih statuta ili prihvaćenim običajima, ili, ako je postavljen za različite župe istodobno, u jednoj od njih. Mjesni ordinarij može, zbog opravdana razloga, dopustiti da prebiva drugdje, osobito u kući zajedničkoj za više prezbitera, samo ako zbog toga obavljanje pastoralnih zadaća ne trpi nikakvu štetu (usp. kan. 550 § 1.).

Neka se mjesni ordinarij pobrine da se u župnoj kući, gdje je to moguće, između župnika i vikara uvede neki oblik zajedničkog života.

d. Odmor

Što se tiče vremena odmora, župni vikar ima isto pravo kao župnik (kan. 550 § 3.), tj. kako je propisano u kan. 533 § 2.: »Župnik smije, radi odmora, izbivati iz župe svake godine najviše mjesec dana neprekidno ili uz prekide, osim ako se tome protivi važan razlog. U to vrijeme odmora ne ubrajaju se dani u kojima se jednom godišnje posvećuje duhovnoj sabranosti; ali je župnik, da bi izbivao iz župe više od tjedan dana, dužan o tome obavijestiti mjesnog ordinarija.«

e. Uklanjanje

Kan. 552 kaže: »Dijecezanski biskup ili dijecezanski upravitelj mogu zbog opravdana razloga ukloniti župnog vikara«. Što se tiče uklanjanja redovnika, treba postupiti prema kan. 682 § 2., koji propisuje: »Redovnik se može ukloniti s povjerene službe bilo na zahtjev vlasti koja je službu dala, upozorivši redovničkog poglavara, bilo na zahtjev poglavara, nakon što je upozorio onoga koji je dao službu, ali ni jedan ni drugi ne treba tražiti pristanak drugoga«. Ipak, bilo bi vrlo razborito, da ne kažem potrebno, da dijecezanski biskup i mjerodavni redovnički poglavar vrednuju uzajamno motive koji utječu na uklanjanje župnog vikara.

---

²⁴ Usp. *Communicationes*, XIV/1982., 2, 228.

f. Prilozi koje vjernici daju župnom vikaru ili uzdržavanje

Priloge koje vjernici daju župnom vikaru neka župni vikar preda u župnu blagajnu (ovdje se može reći da je župni vikar ipak netko drugi, a ne župnik). Ako se utvrdi protivna volja darovatelja s obzirom na dobrovoljne priloge, mora se volja darovatelja izvršiti, tako da se novac ili bilo koji drugi dar upotrijebi za ono za što je darovan. Samo ordinarij može mijenjati darovateljevu volju. Dijecezanskom biskupu pripada, nakon što se posavjetuje s prezbiterijalnim vijećem, da donese propise kojima se određuje namjena tih priloga iz župne blagajne i nagrada klericima koji obave neku zadaću u župi (usp. kan. 531). Klerici bilo koje vrste zaslužuju nagradu za svoj rad, a o tome propisuje također kan. 281 § 1.–2. riječima:

»Klerici, budući da se posvećuju crkvenoj službi, zaslužuju plaću koja odgovara njihovu položaju, vodeći računa i o naravi službe i o okolnostima mjesta i vremena, a kojom bi mogli zadovoljiti potrebe svoga života i pravedno nagraditi one čije im je sluzenje potrebno.

Isto se tako treba pobrinuti da uživaju onu društvenu skrb kojom se prikladno zadovoljavaju njihove potrebe, kad obole, onemoćaju ili ostare.«

Način na koji će se dolično ekonomski uzdržavati župni vikari i župnici trebaju posebno odrediti dijecezanski biskupi, svaki za svoju dijecezu, posebno u krajevima gdje još to nije ušlo u svijest vjernika niti postoje kakvi običaji prema kojima se moglo barem nekako pristojno živjeti... Naime, II. vatikanski sabor kaže:

»Ako nije prezbiterima pravedna plaća drukčije osigurana, imaju sami vjernici, jer za njihovo dobro prezbiteri rade, pravu obvezu brinuti se da im se uzmogne priskrbiti nužna sredstva za doličan i dostojan život« (PO, br. 20).

U nas župnici i župni vikari nemaju državne plaće, ali kad su zaposleni u školama plaćeni su ili honoralno ili kao profesionalci. Kad se gleda na njihovo uzdržavanje, biskupi i redovnički poglavari trebaju to imati u vidu.

Prema odredbi 55. Splitske sinode, br. 796: *»Župnik se brine za materijalne potrebe pomoćnika i nastoji mu osigurati pristojno uzdržavanje.«*

Kad je riječ o župnim vikarima koji su pripadnici redovničkih ustanova posvećenoga života i družba apostolskoga života, valja imati u vidu da župnik i župni vikar, kad žive zajedno u istoj kući (redovničkoj ili župnoj) čine malu redovničku zajednicu i vremenita dobra koja dobiju od vjernika, a nisu župna dobra ili namjenska dobra, pripadaju redovničkoj zajednici i to su *redovnička dobra*. Dakle, treba razlikovati u župi redovnička dobra od župnih dobara, odnosno od dobara koja se moraju stavljati u župnu blagajnu. Redovnička dobra ne ulaze u župnu blagajnu i njima treba upravljati prema partikularnim propisima određene redovničke ustanove. Tu ne bi smjelo dolaziti do nesporazuma kad su i župnik i

župni vikar redovnici iste redovničke ustanove. Dakle, redovnički svećenici: župnik i župni vikar trebaju postupati i prema općem redovničkom zakonodavstvu i prema partikularnim zakonima koji vrijede za osobe i za mjesto. Treba se držati staroga načela: Što god redovnik stječe, stječe za redovničku zajednicu, a redovnička zajednica je dužna uzdržavati svojega člana prema pravednosti koja je nadahnuta ljubavlju. Da ne duljim, citirat ćemo kan. 668 § 3. koji izričito propisuje redovnicima, a to se, ako nije drukčije određeno, odnosi na sve redovnike laike i na sve redovničke svećenike koji su bilo izravno bilo neizravno uključeni u redovnički apostolat ili pastoralno djelovanje u župi:

»Što god redovnik stječe vlastitim trudom ili radi ustanove, stječe ustanovi. Što na bilo koji način dobije zbog mirovine, potpore ili osiguranja, stječe ustanovi, osim ako vlastito pravo određuje nešto drugo« (kan. 668 § 3.). Dakle, vlastito pravo (konstitucije, statuti, odluke...) može odrediti i drukčije, ali se ipak mora sačuvati redovnički duh, odnosno karizma određene ustanove posvećenoga života.

Zaključak

Propisi Zakonika kanonskoga prava 1983. kan. 545–552 o župnim vikarima vrlo su siromašni i dosta općeniti, čak župnim vikarima nije niti posvećeno posebno poglavlje²⁵. Stoga se župni vikari ravnaju i prema drugim propisima osim ovih u Crkvenom zakoniku. Ti se propisi nalaze još: u statutima biskupije o župnim vikarima, u biskupovu pismu imenovanja i u nalogu župnika. Tu se zapravo nalazi njihovo pravilo službe. Djelovanje župnih vikara je pod župnikovim autoritetom, jer je župnik vlastiti pastir povjerene mu župe, a župni vikar je dodan ili pridružen određenom župniku ili župnicima.²⁶ Stoga je njihova vlast povjerena ili redovita zamjenička. Nevaljano ili nedopušteno rade ako prekorače ono što ne mogu ili ne smiju raditi u smilu propisa. Držimo da manjkavosti ili nedorečenosti u Zakoniku o župnim vikarima treba nadoknaditi u biskupijskim statutima. Npr. nije predviđeno u Zakoniku kad je župnik dužan savjetovati se ili tražiti savjet od župnih vikara, posebno kad je riječ o važnim pastoralnim pothvatima u župi; biskupovoj uvidavnosti ostavljeno je hoće li se ili ne savjetovati sa župnikom, dekanom ili sa samim župnim vikarom prije imenovanja. Život župnih vikara sa župnikom ili župnicima, posebno kad je riječ o potrebnim sredstvima za uzdržavanje,

---

²⁵ Usp. J. DIAZ, *Vicario parrocchiale*, u: Nuovo dizionario di diritto canonico, a cura di Carlos Corral Salvador, Velasio De Paolis, Gianfranco Ghirlanda, San Paolo, Bologna, 1993., str. 1130–1132.

²⁶ Usp. Jure BRKAN, *Župnik – vlastiti pastir župe*, u: *Služba Božja* XXXI/1991., 2, str. 129–151.

dosta ovisi o osobi župnika ili više župnika zajedno. Ako je pak župni vikar član neke ustanove posvećenoga života ili družbe apostolskoga života, valja se držati partikularnih zakona, odluka (dekreta) i dogovora sa župnikom koji nipošto ne smiju biti u suprotnosti s kanonskim pravom o pastoralnoj službi u župi. Župni vikar svećenik-redovnik je uvijek i redovnik i svećenik i župni vikar. Takvim župnim vikarima župnik nipošto nije redovnički poglavar, osim ako je drukčije odredila mjerodavna vlast ili partikularno pravo.

Sommario

I VICARI PARROCCHIALI (CANN. 545–552) (RELAZIONE: VICARIO PARROCCHIALE-PARROCO)

Il nuovo Codice di diritto canonico nei cann. 545–552 parla del vicario parrocchiale e del amministratore parrocchiale nei cann. 545–552. Non distingue più come il Codice del 1917 varie categorie di vicari parrocchiali: vicari attuali, economi, cooperatori, ausiliari e sostituti. Perciò, sotto il titolo: I vicari parrocchiali abbiamo elaborato: un requisito essenziale per vicario parrocchiale che sia insignito dell'ordine del presbiterato, suo concetto, la nomina, gli obblighi e diritti, la residenza, vita comune e ferie annuali, la destinazione delle offerte e la rimozione. Tutto il lavoro era indirizzato di elaborare la relazione dei vicari parrocchiali con il parroco.

Parole - chiavi: *Codice del diritto canonico, vicario parrocchiale, parroco.*